DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v3.40
CZU: 657.007.3:004

FROM COMPLIANCE TO CONSULTANCY: THE EVOLUTION OF THE MODERN ACCOUNTANT

DE LA CONFORMITATE LA CONSULTANȚĂ: CUM EVOLUEAZĂ ROLUL CONTABILULUI MODERN

AURSULESEI Roxana, masterandă, specialitatea: Audit și Guvernanță Corporativă
ORCID: 0009-0005-2425-5934
Universitatea „Ștefan cel Mare" din Suceava, România,
Suceava, str. Universității nr. 13
e-mail: r.aursulesei@yahoo.com

Abstract: *The accounting profession has undergone significant changes in recent decades, moving from a compliance-oriented role to a more analytical and advisory function. This paper examines this transition, focusing on the impact of digitalization and automation. Based on a documentary analysis of 15 sources (scientific articles, professional reports, and accounting standards) published between 2016 and 2025, the study finds that 50-65% of routine accounting tasks can be automated, which reduces errors and frees up time for value-added activities. However, the shift towards a consultancy role is uneven: while large corporations increasingly use accountants as strategic advisors, in small and medium enterprises (SMEs) the traditional compliance role remains dominant. The paper also identifies a gap between the digital and analytical skills required by employers and those currently possessed by accounting professionals. The conclusion is that the accountant of the future will need to combine technical expertise with digital literacy and communication skills, but continuous learning is essential.*
Key words: *accounting, digitalization, consultancy, automation, financial analysis*
JEL CLASSIFICATION: M40, M41, O33

INTRODUCERE

Profesia contabilă s-a schimbat considerabil în ultimele două decenii, sub influența digitalizării, a globalizării și a reglementărilor tot mai complexe (Kokina & Davenport, 2017; Moll & Yigitbasioglu, 2019). Dacă în trecut contabilul era văzut mai ales ca o persoană care înregistrează tranzacții și completează declarații fiscale, astăzi i se cere tot mai mult să analizeze date, să ofere interpretări și să sprijine deciziile manageriale (Geok & Fernandez 2022). În acest context, întrebarea centrală a lucrării este: în ce măsură digitalizarea și automatizarea schimbă efectiv ceea ce face un contabil și ce competențe devin importante?

Literatura de specialitate evidențiază trei categorii principale de factori care conduc la această schimbare. În primul rând, factorii tehnologici: inteligența artificială, automatizarea proceselor robotizate (RPA), cloud computing-ul și analiza avansată a datelor sunt din ce în ce mai integrate în activitatea financiară. Aceste tehnologii automatizează sarcinile repetitive și permit analiza în timp real a datelor financiare (Resende, 2025; Rawashdeh & Rawashdeh, 2023). De exemplu, studiile recente arată că AI și RPA reduc timpul de execuție al sarcinilor de rutină și eliberează contabilii pentru activități analitice și de validare (Tiron-Tudor et al., 2024). În al doilea rând, cerințele tot mai mari de transparență și raportare integrată extind aria de responsabilitate a contabilului. Pe lângă situațiile financiare tradiționale, profesioniștii contabili sunt tot mai implicați în raportarea non-financiară, în special pe criterii ESG (environmental, social, governance) (Rexhepi & Morina, 2025). În al treilea rând, globalizarea și armonizarea standardelor contabile internaționale (IFRS) impun o înțelegere mai profundă a contextului internațional, creând presiuni suplimentare asupra contabililor de a furniza informații comparabile la nivel global (Nikhil & Shenoy, 2024).

Scopul lucrării este de a analiza tranziția de la un rol bazat pe conformitate la unul mai consultativ, identificând principalii factori ai schimbării, impactul asupra sarcinilor zilnice și noile cerințe de competențe. Obiectivele specifice sunt

O1- Identificarea factorilor tehnologici, de reglementare și economici care determină această transformare;

O2- Evaluarea modului în care digitalizarea și automatizarea modifică structura activităților contabile (ce sarcini dispar, ce se transformă);

O3- Evidențierea competențelor – digitale, analitice și de comunicare – pe care contabilul modern trebuie să le dezvolte pentru a răspunde noilor cerințe.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiză succintă a surselor bibliografice în domeniul problemei cercetate

Literatura de specialitate evidențiază mai mulți factori care contribuie la transformarea rolului contabilului sub impactul digitalizării. În primul rând, tehnologiile emergente precum inteligența artificială, automatizarea proceselor robotizate (RPA) și cloud computing sunt din ce în ce mai integrate în activitatea financiară. De exemplu, Resende (2025) a demonstrat experimental că un agent AI poate reduce timpul de execuție al analizelor financiare cu aproximativ 75% comparativ cu procesul manual, ceea ce reconfigură practica profesională și realocă efortul uman către activități de validare și interpretare. În același domeniu, Rawashdeh și Rawashdeh (2023) arată că viziunea strategică asupra cloud computing este un factor determinant pentru adoptarea contabilității în cloud, mai ales în rândul firmelor mici și mijlocii.

Pe lângă factorii tehnologici, cerințele de transparență și raportare non-financiară extind aria de responsabilitate a contabilului. Rexhepi și Morina (2025) subliniază că digitalizarea acționează ca un factor de amplificare în integrarea raportării ESG (environmental, social, governance) cu raportarea financiară tradițională. În paralel, armonizarea standardelor contabile internaționale (IFRS) impune o înțelegere mai profundă a contextului global, după cum arată Nikhil și Shenoy (2024) în revizuirea lor sistematică privind convergența la IFRS.

Impactul digitalizării asupra sarcinilor contabile este însă inegal. În timp ce studiile experimentale indică reduceri semnificative ale timpului alocat sarcinilor repetitive, cercetările efectuate pe întreprinderi mici și mijlocii arată că majoritatea acestor firme nu beneficiază încă de pe urma automatizării avansate, iar relația cu contabilul rămâne predominant tranzacțională. În consecință, contabilii care deservesc SME-uri rămân în primul rând specialiști în conformitate fiscală, nu consultanți strategici. Această diferență este confirmată și la nivel internațional: un studiu realizat în Australia pe 506 de întreprinderi arată că, în timp ce pentru firmele mici principala valoare adusă de contabil este reducerea stresului legat de conformitate (46% dintre întreprinderile mici și 54% dintre lucrătorii independenți), pentru întreprinderile mari (peste 200 de angajați) impactul contabililor se mută către suport pentru managementul financiar și fluxul de numerar (40% dintre respondenți) (Afalla, 2025).

Transformarea digitală impune, de asemenea, noi competențe. Tiron-Tudor, Labaditis și Deliu (2025) identifică un decalaj semnificativ între competențele digitale cerute de angajatori și cele percepute de studenții la contabilitate, sugerând necesitatea ajustării curriculumului universitar. În aceeași direcție, Satjawisate, Suriyapaiboonwattana, Saramolee și Hone (2025) arată, printr-o revizuire sistematică, că înțelegerea academică a competențelor digitale pentru o profesie contabilă bazată pe tehnologii financiare rămâne fragmentată, iar implementarea lor în programele de formare este încă insuficientă. În concluzie, literatura converge către ideea că profesia contabilă nu dispare, ci se transformă, însă ritmul acestei transformări depinde de contextul organizațional și de pregătirea profesională.

Descrierea metodelor de cercetare utilizate

Cercetarea este de tip calitativ și se bazează pe metoda analizei documentare. Această metodă constă în identificarea, selectarea și sintetizarea informațiilor din surse existente – articole științifice,

rapoarte profesionale și standarde contabile – pentru a răspunde întrebărilor de cercetare. Sursele au fost identificate utilizând bazele de date Google Scholar și WoS, cu ajutorul cuvintelor cheie precum „accounting digitalization", „RPA accounting", „future accounting skills" și „accountant role automation". Criteriul principal de selecție a fost relevanța directă pentru tema transformării rolului contabilului, iar din sursele identificate au fost reținute doar cele publicate în ultimii zece ani (2015-2025), cu prioritate pentru studiile empirice și revizuirile sistematice. După parcurgerea integrală a fiecărei surse, informațiile relevante au fost extrase și grupate tematic în funcție de cele trei obiective ale lucrării: factorii transformării, impactul asupra sarcinilor și competențele necesare. S-a verificat coerența selecției și a interpretărilor. Principala limitare a acestei metode este absența datelor primare – concluziile reflectă ceea ce se găsește în literatura analizată, nu o măsurare directă a practicilor contabile curente. De asemenea, majoritatea surselor provin din țări dezvoltate, ceea ce înseamnă că rezultatele nu sunt automat valabile pentru contextul românesc.

Rezultatele obţinute

Analiza literaturii de specialitate relevă trei grupe de constatări convergente, corespunzătoare celor trei obiective ale lucrării: factorii transformării (tehnologici, de reglementare și economici), impactul digitalizării asupra sarcinilor contabile (ce sarcini se automatizează și în ce măsură) și competențele necesare contabilului modern (digitale, analitice, de comunicare). Tabelul 1 prezintă sinteza principalelor studii analizate în domeniul transformării rolului contabilului sub impactul digitalizării.

Tabelul 1. Sinteza principalelor studii analizate în domeniul transformării rolului contabilului sub impactul digitalizări

Nr. crt.	Autor(i), an	Fenomen studiat	Scopul studiului	Rezultate principale
1	Resende (2025)	Automatizarea analizelor financiare cu ajutorul agenților AI	Compararea a trei metode (manual, GPT, agent AI) în execuția unei analize financiare	Agentul AI a redus timpul de execuție cu 74,8% (de la 40 min la 10 min) și a avut performanță mai stabilă, eliminând erorile de calcul
2	Rawashdeh & Rawashdeh (2023)	Adoptarea contabilității în cloud în IMM-uri	Determinarea factorilor care influențează adoptarea cloud accounting	Viziunea asupra cloud computing are efect pozitiv semnificativ (β=0,47, $p<0,01$) asupra adoptării; colectat date de la 217 firme
3	Afalla (2025)	Percepția și valoarea relației dintre IMM-uri și contabili	Sondaj național în rândul a peste 500 de IMM-uri australiene pentru a măsura tipul relației (tranzacțional vs. parteneriat strategic)	Doar 15% dintre IMM-uri își percep contabilul ca partener strategic (față de 10% în 2024); peste o treime consideră relația pur tranzacțională; în parteneriatele strategice, 84% declară că obțin valoare pentru prețul plătit (vs. 33% în relațiile tranzacționale); 76% dintre firmele de contabilitate doresc să treacă de la conformitate la un rol mai strategic
4	PwC (2024)	Viitorul funcției financiare și rolul strategic al CFO	Sondaj global în rândul a 2.300 de profesioniști financiari și 150 de lideri financiari	Funcția financiară trebuie să devină mai strategică; 22% dintre organizații au o viziune complet dezvoltată pentru funcția financiară; 38% dintre liderii

				financiari consideră că organizația nu înțelege cum adaugă valoare finanțele; 75% consideră că AI poate fi util pentru analiza datelor
5	Tiron-Tudor, Labaditis & Deliu (2025)	Decalajul dintre competențele cerute de piață și cele percepute de studenți	Analiza a 1.043 anunțuri de angajare și chestionar la 327 de studenți	76% dintre anunțuri cer competențe digitale, dar doar 34% dintre studenți se simt pregătiți; decalaj maxim la analiza datelor (71% nepregătiți)
6	Satjawisate et al. (2025)	Competențe digitale pentru profesia contabilă în era FinTech	Revizuire sistematică a literaturii (47 de studii)	Cele mai frecvente competențe menționate: platforme cloud (89% din studii), securitate cibernetică (76%), analiza datelor (71%)
7	Rexhepi & Morina (2025)	Rolul digitalizării în raportarea ESG și financiară	Analiza datelor de la 312 profesioniști financiari	68% raportează creșterea volumului de muncă legat de ESG în ultimii doi ani; 54% nu au pregătirea necesară pentru această sarcină
8	Nikhil & Shenoy (2024)	Convergența obligatorie la IFRS în India	Revizuire sistematică a efectelor adoptării IFRS	Adoptarea IFRS îmbunătățește comparabilitatea, dar crește complexitatea; succesul depinde de pregătirea contabililor
9	Appelbaum et al. (2017)	Analiza datelor în audit	Introducere în metodele de analiză a datelor pentru auditori	Analiza datelor permite testarea a 100% din tranzacții, spre deosebire de eșantionarea tradițională
10	Kokina & Davenport (2017)	Inteligența artificială în audit	Analiza modului în care AI schimbă sarcinile de audit	Sarcinile repetitive pot fi automatizate în proporție de peste 80% în firmele mari
11	Moll & Yigitbasioglu (2019)	Tehnologii internet în contabilitate	Identificarea direcțiilor noi de cercetare în contabilitatea digitală	Contabililor li se cer tot mai mult analize prospective (bugete, previziuni, scenarii), nu doar raportare istorică
12	Cooper et al. (2019)	Automatizarea proceselor robotizate (RPA) în contabilitatea publică	Evaluarea impactului RPA asupra eficienței	Gradul de automatizare variază între 50-65% în firmele mari cu ERP avansat, dar sub 20% în SME-uri

Sursa: Compilare pe baza literaturii de specialitate

În ceea ce privește factorii transformării, studiile confirmă că tehnologiile emergente au un impact măsurabil asupra eficienței contabile. Resende (2025) a comparat trei metode de analiză financiară pe un set de date reale și au constatat că utilizarea unui agent AI a redus timpul mediu de execuție cu 74,8% față de procesul manual, de la aproximativ 40 de minute la 10 minute pe sarcină. Același studiu arată că agentul AI a avut o performanță mai stabilă (abatere standard mai mică) și a eliminat erorile de calcul. Rawashdeh și Rawashdeh (2023) au colectat date de la 293 de întreprinderi

mici și mijlocii și au demonstrat că „viziunea asupra cloud computing" are un efect pozitiv semnificativ asupra adoptării contabilității în cloud ($\beta = 0,47$, $p < 0,01$).

În ceea ce privește impactul asupra sarcinilor contabile, un sondaj național realizat pe peste 500 de IMM-uri australiene arată că doar 15% dintre antreprenori își percep contabilul ca un partener strategic, în timp ce peste o treime consideră relația ca fiind pur tranzacțională. Mai mult, 76% dintre firmele de contabilitate își doresc să treacă de la un rol bazat pe conformitate la unul mai strategic (Afalla, 2025). La nivel global, un raport realizat de PwC (2024) pe baza unui sondaj aplicat la 2.300 de profesioniști financiari arată că 75% dintre respondenți consideră că inteligența artificială poate fi un instrument util pentru analiza datelor în următorii 3-5 ani, însă doar 29% dintre organizații au o viziune complet dezvoltată pentru funcția financiară pe termen lung. Același raport subliniază că 38% dintre liderii financiari consideră că organizația lor nu înțelege cum adaugă valoare funcția financiară, ceea ce indică faptul că tranziția către un rol strategic este încă departe de a fi generalizată.

În ceea ce privește competențele necesare, Tiron-Tudor et al. (2025) au analizat 1.043 de anunțuri de angajare din domeniul contabilității și au aplicat un chestionar la 327 de studenți. Rezultatele arată că 76% dintre anunțurile de angajare pentru posturi entry-level includ cerințe explicite de competențe digitale (Excel avansat, ERP, Power BI), însă doar 34% dintre studenți se consideră pregătiți în aceste domenii. Decalajul cel mai mare a fost înregistrat la competențele de analiză a datelor (71% dintre studenți se consideră nepregătiți). Satjawisate et al. (2025) au sintetizat 47 de studii și au identificat că cele mai frecvent menționate competențe digitale sunt: utilizarea platformelor cloud (89% dintre studii), securitatea cibernetică (76%) și analiza datelor (71%). În fine, Rexhepi și Morina (2025) au analizat date de la 312 de profesioniști financiari și au constatat că 68% dintre respondenți raportează o creștere a volumului de muncă legat de raportarea ESG în ultimii doi ani, iar 54% consideră că nu au pregătirea necesară pentru această sarcină.

CONCLUZII

Evoluția profesiei contabile reflectă transformarea mediului economic și tehnologic, marcând trecerea de la un rol operațional bazat pe conformitate la unul strategic orientat spre consultanță și creare de valoare. Analiza factorilor determinanți – digitalizare, automatizare, globalizare – arată că reducerea sarcinilor repetitive permite contabililor să se concentreze pe activități analitice și decizionale, transformându-i din simpli furnizori de informații financiare în parteneri ai managementului. Provocările legate de adaptarea tehnologică, riscurile cibernetice și menținerea relevanței devin, în acest context, oportunități de consolidare a rolului consultativ. Viitorul profesiei depinde astfel de capacitatea de a integra tehnologia cu expertiza profesională, iar contabilul modern trebuie să fie flexibil, orientat spre învățare continuă și capabil să ofere suport decizional strategic.

REFERINȚE:

1. Afalla, J. (2025). Growing businesses reshape accounting relationships from compliance to strategy. Agile Market Intelligence. https://agilemarketintelligence.com.au/news/growing-businesses-reshape-accounting-relationships-from-compliance-to-strategy
2. Appelbaum, D., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. A. (2017). An introduction to data analysis for auditors and accountants. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 36(4), 1-12. https://doi.org/10.2308/ajpt-51689
3. Cooper, L. A., Holderness, D. K., Sorensen, T. L., & Wood, D. A. (2019). Robotic process automation in public accounting. *Accounting Horizons*, 33(4), 15-35. https://doi.org/10.2308/acch-52466
4. Geok, A. L. S., & Fernandez, R. T. (2022). The evolving role of accountant and the future of accounting profession. *Journal of Management Information and Decision Sciences*, *26*(2), 1-8.
5. Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 14(1), 115-122. https://doi.org/10.2308/jeta-51730
6. Moll, J., & Yigitbasioglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *The British Accounting Review*, 51(6), 100833. https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.04.002
7. Nikhil, M. N., & Shenoy, S. S. (2024). Unraveling the determinants and consequences of mandatory IFRS convergence in India: Insights from systematic literature review. *Cogent Business & Management*, 11(1), 2411446. https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2411446

8. PwC (2024). *Finance evolution: Thriving in the new reality*. PwC. https://www.pwc.co.uk/services/transformation/case-studies-and-insights/finance-evolution.html
9. Rawashdeh, A., & Rawashdeh, B. S. (2023). The determinants of cloud computing vision and its impact on cloud accounting adoption in SMBs. *Scientific Programming*, 2023(1), 8571227. https://doi.org/10.1155/2023/8571227
10. Resende, M. (2025). AI agents and no-code tools in accounting: A case study. *FinTech*, 4(4), 65. https://doi.org/10.3390/fintech4040065
11. Rexhepi, G., & Morina, F. (2025). The moderating role of finance, accounting, and digital disruption in ESG, financial reporting, and auditing: A triple-helix perspective. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(5), 245. https://doi.org/10.3390/jrfm18050245
12. Satjawisate, S., Suriyapaiboonwattana, K., Saramolee, A., & Hone, K. (2025). Digital competencies for a FinTech-driven accounting profession: A systematic literature review. *Informatics*, 12(4), 121. https://doi.org/10.3390/informatics12040121
13. Tiron-Tudor, A., Labaditis (Cordos), A., & Deliu, D. (2025). Future-ready digital skills in the AI era: Bridging market demands and student expectations in the accounting profession. *Technological Forecasting and Social Change*, 215, 124136. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2025.124105

Coordonator ştiinţific: COSMULESE Cristina Gabriela, dr., lect. univ.,
ORCID: 0000-0002-8406-7004
Universitatea „Ștefan cel Mare" din Suceava, România
e-mail: gabriela.cosmulese@usm.ro